

Åtta kriterier - Grunddiplomering

Läs mer om respektive ämnesområde. Faktamaterial, information och länkar från Koloniträdgårdsförbundet samt Faktabanken.

1. INFORMATION TILL ALLA MEDLEMMAR & ENKÄT

Agenda 2030: www.globalamalen.se

Sveriges miljömål: www.sverigesmiljomal.se/miljomalen

Lätt om odling nr.45: Gröna punkter för miljön, om Miljödiplomering

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr45_grona_punkter_for_miljon.pdf

Koloniträdgårdsförbundet (KTF):

- <https://kolonitradgardsforbundet.se/miljodiplomering>
- <https://kolonitradgardsforbundet.se/faktabanken>
- <https://kolonitradgardsforbundet.se/latt-om-odling>
- <https://kolonitradgardsforbundet.se/pyralidkampanjen>

Stockholms Koloniträdgårdar (SK):

- www.sthlmkoloni.se/var-miljopolicy
- www.sthlmkoloni.se/var-miljopolicy/bli-sjalvforsorjande-pa-jord-naring

Lena Israelsson - blogg: www.odlamat.com/blog/i-juli-r-ogrs-guld

Enskede gårds koloniträdgårdar - hemsida: www.enskedegardskoloni.se

2. KOMPOSTERING

Lätt om odling nr.13: Kompostera trädgårdsavfallet:

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2021/05/KTF_nr13_kompostera_tradgardsavfallet.pdf

Faktabanken: Bokashi:

Matrester läggs i en lufttät behållare och med hjälp av ett bokashiströ som innehåller mikroorganismer, fermenteras komposten och avger inga växthusgaser och är luktfri om den inte blir för blöt. Det utspädda lakvattnet är utmärkt växtnäring. OBS, Vissa kommuner kräver tillstånd.

- Sara Bäckmo - Allt om Bokashi: www.sarabackmo.se/fakta-om-bokashi

SK: Bli självförsörjande på jord och näring:

- www.sthlmkoloni.se/var-miljopolicy/bli-sjalvforsorjande-pa-jord-naring

3. JORDFÖRBÄTTRING OCH GÖDSEL

KTF: Konstgödning är en kemiskt framställd cocktail av i första hand kväve, fosfor och kalium. Det tillsätts enbart för att växterna ska växa snabbt, men det tillför inte jorden någon näring långsiktigt.

För att tillverka 1 kg konstgödsel går det åt 1 kg olja och 108 kg vatten. Under tillverkningsprocessen släpps 7 kg växthusgaser ut i atmosfären.

Lätt om odling nr.1: Så förbättrar du jorden:

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr1_sa_forbattar_du_jorden.pdf

Lätt om odling nr.3: Växterna behöver näring:

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr3_vaxterna_behover_naring.pdf

Lätt om odling nr.21: Gröngödsling:

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr21_grongodsling.pdf

Lätt om odling nr.40: Gödsla med urin (guldvatten)

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2021/03/lowres-00-KTF_nr40_godsling_med_urin.pdf

Lätt om odling nr.52: Gör egen växtnäring

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2022/03/00-KTF_nr52_gor-egen-vaxtnaring.pdf

Lätt om odling nr.53: Gör egen jord

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2022/03/00-KTF_nr53_gor-egen-jord.pdf

Strukturen i alla jordar förbättras bäst genom att du tillför organiskt material. Lägg eller strö ett par centimeter kompostjord på den befintliga jorden. I kompostjorden finns ett levande mikroliv som främjar växterna och hindrar ohyra och svampsjukdomar. Du sparar också tid genom att det blir lättare att rensa ogräs.

FOR:s info om torv:

- www.kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/06/Torv.pdf

Jordens pH-värde:

De flesta trädgårdsväxter trivs i en jord med ett pH-värde mellan 6 och 7. Har jorden ett högt pH-värde över 7 innehåller den förmodligen mycket kalk. Innehåller jorden mycket torv får den ett lågt pH-värde.

- <https://www.odla.nu/inspiration/lar-kanna-din-jord>

Gödselvatten:

- www.gronarader.se/odla-med-grasklipp/den-nya-biologiska-tradgarden-del-1/godselvatten

Guldvatten:

Späd urin med vatten 1:10. En vanlig trädgårdskompost kan kväveberikas med urin, vilket påskyndar processen.

Lena Israelsson: Med lövmull mellan händerna & Gödselvatten

- www.odlamat.com/blog/med-lvmull-mellan-hnderna
- www.odlamat.com/blog/i-juli-r-ogrs-guld

4. VÄXTSKYDD

Lätt om odling nr.5: Planera din odlingslott, bl.a om Växtföljd

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr5_plantera_din_odlingslott.pdf

Lätt om odling nr.9: Växtskydd:

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr9_vaxtskydd.pdf

Lätt om odling nr.19: Marktäckning

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr19_marktackning.pdf

Lätt om odling nr.21: Gröngödsling:

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr21_grongodsling.pdf

Lätt om odling nr.30: Köp bra växter, bl.a om E-planta

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr30_kop_bra_vaxter.pdf

Lätt om odling nr.41: Biologisk bekämpning i växthus och trädgård:

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2021/05/KTF_nr41_biologisk_bekampning_i_vaxthus_och_tradgard.pdf

FOR:s råd om växtskydd:

- www.kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/06/V%C3%A4xtskyddsmedel-fritidsodling-komp2363.pdf

KRAV lista på tillåtna växtskyddsmedel:

- www.krav.se/foretag/hjalpmedel/lantbruk-hjalpmedel/tillatetbedomda-vaxtskyddsmedel/

Motståndskraftiga elitplantor för svenskt klimat: www.eplanta.com

Växtföljd: www.sarabackmo.se/5-gronsaker-som-styr-min-vaxtfoljd

Bok: "Trädgårdens växtskydd", Maj-Lis Pettersson, Ingrid Åkesson (2011)

- www.nok.se/titlar/allmanlitteratur-illustrerad-fack/tradgardens-vaxtskydd

5. BIOLOGISK MÅNGFALD

KTF: På FOR:s hemsida, finns aktuell och bra information även om invasiva växter. FOR (Fritidsodlingens Riksorganisation) är ett samarbetsorgan för ideella organisationer med inriktning på fritidsodling. FOR bildades år 1989 av Riksförbundet Svensk Trädgård, Koloniträdgårdsförbundet och Sällskapet Trädgårdsamatörerna.

- www.for.se

BIOLOGISK MÅNGFALD

Biologisk mångfald är variationsrikedomen bland levande organismer av alla ursprung, inklusive från bland annat landbaserade, marina och andra akvatiska ekosystem och de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår; detta innefattar mångfald inom arter, mellan arter och av ekosystem.

(Definition enligt FN:s konvention om biologisk mångfald).

Lätt om odling nr.18: Naturnära trädgård, bl.a om Biologisk mångfald

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2021/03/lowres-00-KTF_nr18_naturnara_tradgard.pdf

Lätt om odling nr.26: Locka trädgårdens flygande vänner

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2021/03/lowres-00-KTF_nr26_locka_tradgardens_flygande_vanner-.pdf

Lätt om odling nr.35: Blommor på lotten från vår till höst

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr35_blommor_pa_lotten_fran_var_till_host.pdf

Lätt om odling nr.38: Bättre skörd med fler bin och humlor

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr38_battre_skord_med_fler_bin_och_humlor.pdf

Lätt om odling nr.47: Biologisk mångfald i trädgården

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr47_biologiskt_mangfald_i_tradg%C3%A5rden.pdf

Lätt om odling nr.51: Invasiva främmande arter

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2021/03/lowres-00-KTF_nr51_invasiva_frammande_arter.pdf

Naturvårdsverket om biologisk mångfald:

- www.jordbruksverket.se/amnesomraden/miljoklimat/ettriktodlingslandskap/vadarbiologiskmangfald.4.4c6781514b9df8f29e8771e.html

Rikare trädgård: <https://rikaretradgard.se>

Länsstyrelsens receptsamling för biologisk mångfald:

- www.lansstyrelsen.se/download/18.26f506e0167c605d56953cd3/1552479881150/Receptsamling%20f%C3%B6r%20biologisk%20m%C3%A5ngfald%20i%20Park%20och%20tr%C3%A4dg%C3%A5rd-med%20holkar.pdf

Riksförbundet svensk trädgård, om biologisk mångfald:

- http://www.tradgard.org/kunskap/miljo/artiklar/t_o_m_biologisk_mangfald.html

Pollinerare och insekter

Många blommande ogräs är populära bland bin och fjärilar som tistlar och baldersbrå. Låt maskrosor och vitklöver stå kvar i gräsmattan. Spara gamla träd och stubbar som kan bli bostäder åt pollinatörer. Låt ett litet hörn av trädgården vara ostört för att skapa en skyddad miljö för bin och humlor och barnkammare åt fjärilslarver. Höstens fallna löv blir gömställen och hem åt många smådjur maskar, insekter och spindlar som förlorar en viktig livsmiljö när löven tas bort.

Bin: www.rikaretradgard.se/bin

En mulmholk är en låda lik en fågelholk men avsedd för insekter. Holken är fylld med sågspån, löv och ibland även annat material som påverkas näringshalt och fuktighetsförhållanden. Syftet är att efterlikna förhållanden i trädhåligheter bli hem åt en mångfald småkryp och svampar som lever på död ved.

- www.lansstyrelsen.se/download/18.26f506e0167c605d56953cd8/1552479881371/Receptsamling%20Park%20Tr%C3%A4dg%C3%A5rd5-Mulmholk.pdf

Fågelholkar: <https://rikaretradgard.se/holkar>

Naturhistoriska riksmuseet, Trädgården och dess gäster

- www.nrm.se/faktaomnaturenochrymden/ekosystem/tradgardenochdessgaster.1308.html

Invasiva främmande växtarter/FOR: www.for.se/invasiva-frammande-arter

Naturvårdsverket: Varning för att kompostera Invasiva främmande arter!

- www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Artskydd/invasiva-frammande-arter-vagledning/Vaxtavfall

6. BEVATTNING, VATTEN OCH AVLOPP

KTF: En vattenspridare gör av med 150 l vatten på 20 minuter. En varm sommardag nås växt-rötterna endast av ca 10% av vattnet från spridaren - resten avdunstar.

Lätt om odling nr.29: Vatten

- https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/03/00-KTF_nr29_vatten.pdf

Riksförbundet svensk trädgård

- www.tradgard.org/kunskap/kunskapsbank/faktabladen/36_vattna.pdf

Natursidan

- www.natursidan.se/nyheter/att-vattna-tradgarden-utan-att-slosa

7. ELDNING OCH GRILLNING - - -

8. PRODUKTER OCH AVFALL

KTF: Mikroplast är små plastfragment, en nanometer till fem millimeter stora. Plastföremål som hamnar i naturen smulas sönder över tid och bildar mikroplaster som tas upp av grödor, djur och människor. Scanna streckkoder med Kemikalieappen som visar om produkter innehåller farliga kemikalier

- www.sverigeskonsumenter.se/vara-projekt/kemikalieappen

KTF: Råd om virke och färg

- <https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/06/R%C3%A5d-om-virke-och-f%C3%A4rg.pdf>

Impregnerat virke

- www.kemi.se/global/faktablad/faktablad-om-impregnerat-virke.pdf

Färg: www.ekobyggportalen.se/byggmaterial/farg

Hushållskemikalier

- www.naturskyddsforeningen.se/vad-vi-gor/miljogifter

FOR:s info om plast

- <https://kolonitradgardsforbundet.se/wp-content/uploads/2020/06/Plast-low2364.pdf>

Plast: www.naturvardsverket.se/Amnen/Plast

Kemikalieappen, Sveriges konsumenter

- www.sverigeskonsumenter.se/vara-projekt/kemikalieappen

Solceller: www.energimyndigheten.se/fornybart/solelportalen

Koloniträdgårdsförbundets faktablad - Lätt om odling

Flertalet kan användas som studiematerial i samband med miljödiplomering.

FAKTABLAD	PRIMÄRA/GRUNDDIPLOMERING	FÖRDJUPNING/STUDIECIRKEL
Nr 1 Så förbättrar du jorden	3. Jordförbättring och gödsel	
Nr 2 Skörda och lagra		
Nr 3 Växterna behöver näring	3. Jordförbättring och gödsel	
Nr 4 De nödvändiga redskapen		
Nr 5 Planera din odlingslott		
Nr 6 Från frö till planta		
Nr 7 Lättodlade grönsaker		
Nr 8 Odlar potatis		
Nr 9 Växtskydd	4. Växtskydd	
Nr 10 Sommarskötsel		6. Bevattning, vatten och avlopp
Nr 11 Ekologisk odling		3. Jordförbättring och gödsel 5. Biologisk mångfald
Nr 12 Odlar i eget växthus		
Nr 13 Kompostera trädgårdsavfallet	2. Kompostering	
Nr 14 Beskrining av fruktträd och bärbuskar		
Nr 15 Gräsmattan		
Nr 16 Att odla i norr		
Nr 17 Växter för hårt klimat		
Nr 18 Naturnära trädgård	5. Biologisk mångfald	
Nr 19 Marktäckning	3. Jordförbättring och gödsel	
Nr 20 Ogräs	4. Växtskydd	
Nr 21 Gröngödsling	3. Jordförbättring och gödsel	
Nr 22 Ovanliga grönsaker		
Nr 23 Odlar bär		
Nr 24 Skadegörare på fruktträd		4. Växtskydd
Nr 25 Rådjur och gnagare		4. Växtskydd
Nr 26 Locka trädgårdens flygande vänner	5. Biologisk mångfald	
Nr 27 Odlar kryddväxter		
Nr 28 Att lyckas med rosor		
Nr 29 Vatten	6. Bevattning, vatten och avlopp	
Nr 30 Köp bra växter		
Nr 31 Odlar i kruka		
Nr 32 Häckar		
Nr 33 Sniglar och snäckor		4. Växtskydd
Nr 34 Odlar frukt		
Nr 35 Blommor på lotten från vår till höst		5. Biologisk mångfald
Nr 36 Gör egna plantor		
Nr 37 Perenner		
Nr 38 Bättre skörd med fler bin och humlor	5. Biologisk mångfald	
Nr 39 Hallon, om odling, sorter och sjukdomar		4. Växtskydd
Nr 40 Gödsling med urin		3. Jordförbättring och gödsel
Nr 41 Biologisk bekämpning i växthus och trädgård		4. Växtskydd
Nr 42 Frukt och bär på liten lott		
Nr 43 Spanska skogssnigeln		4. Växtskydd
Nr 44 Fleråriga klättrare		
Nr 45 Gröna punkter för miljön	1. Information till alla medlemmar – om Miljödiplomering	
Nr 46 Päronrost		4. Växtskydd
Nr 47 Biologisk mångfald i trädgården	5. Biologisk mångfald	
Nr 48 Bladkantgnag av öronvivar		4. Växtskydd
Nr 49 Beskrining av buskar		
Nr 50 Trädgård och hälsa		
Nr 51 Invasiva främmande växter		